herpy

ŻÓŁWIE LĄDOWE I WODNE

African Pancake Tortoise

Malacochersus tornieri

Malacochersus tornieri to niewielki wschodnioafrykański żółw lądowy o niezwykle płaskim, cienkim i elastycznym pancerzu. Zamieszkuje skaliste wzgórza w suchej sawannie i zaroślach, gdzie zamiast chować się w pancerzu, ucieka do wąskich szczelin skalnych. Pancerz ma długość 15-18 cm, samica składa tylko jedno jajo naraz, a gatunek jest krytycznie zagrożony w naturze.

Rodzina: Testudinidae Dawna nazwa: *Testudo tornieri; Testudo loveridgii*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15-18 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**20-30 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Skalny**
Środowisko	**Półpustynia, sawanna i tereny skaliste**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**100 × 60 × 40 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-35 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**30-50%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Rośliny**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1 jaj**
Zniesienia w roku	**1-4**
Inkubacja	**120-185 dni** przy 28-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik I**
Załącznik unijny	**Załącznik A**
IUCN	**Krytycznie zagrożony (CR)**

O gatunku

Malacochersus tornieri to niewielki żółw lądowy i jedyny gatunek w swoim rodzaju. Karapaks ma długość 15-18 cm i różni się od pancerzy wszystkich innych żółwi lądowych: jest płaski, cienki i elastyczny, ponieważ płyty kostne pod tarczkami rogowymi mają duże otwory. Dzięki temu zwierzę jest lekkie i szybkie, ale pancerz daje mu niewielką ochronę. U świeżo wyklutych młodych pancerz jest wysklepiony jak u innych żółwi lądowych i spłaszcza się dopiero w miarę wzrostu.

Karapaks jest jasnobrązowy do żółtobrązowego, często z ciemnym, promienistym wzorem na każdej tarczce, a plastron jest bladożółty z ciemnymi szwami. Głowa i kończyny są żółtobrązowe. Nogi są smukłe, z mocnymi pazurami, a zwierzę wspina się szybko i pewnie. Samice są nieco większe od samców.

Gatunek został opisany w 1903 roku i nazwany na cześć niemieckiego zoologa Gustava Torniera. Nazwa rodzajowa pochodzi od greckich słów oznaczających miękki i suchy ląd. Wzór i ubarwienie są bardzo zmienne u poszczególnych osobników.

Występowanie i środowisko

Malacochersus tornieri występuje w południowej Kenii oraz w północnej i wschodniej Tanzanii. Istnieją też niewielkie populacje w północnej Zambii, a gatunek podawany jest również z Malawi. Został opisany z Busisi nad Jeziorem Wiktorii w Tanzanii. Introdukowana populacja istnieje prawdopodobnie w Zimbabwe.

Populacje są rozproszone i odizolowane, ponieważ gatunek występuje tylko tam, gdzie są odpowiednie skaliste wzgórza. Żyje od nizin do około 1800 m n.p.m. Od 1981 roku Kenia wymaga pisemnego zezwolenia na eksport, a ponieważ gatunek znajduje się w załączniku I CITES, zwierzęta odłowione z natury nie mogą być przedmiotem handlu międzynarodowego. Zwierzęta w handlu pochodzą więc z hodowli.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

> **Naturalny zasięg:** Kenia, Tanzania i Zambia.

ŚRODOWISKO

Malacochersus tornieri zamieszkuje kopje: odizolowane skaliste wzgórza i rumowiska kamienne w suchej sawannie i ciernistych zaroślach z akacjami i *Commiphora*. Klimat jest półsuchy, z krótką porą deszczową i długą porą suchą, a dni są gorące.

Całe życie zwierząt jest związane ze szczelinami skalnymi. Wychodzą z nich tylko na mniej więcej godzinę, głównie rano i późnym popołudniem, aby żerować i się wygrzewać, i rzadko oddalają się od kryjówki. W razie zagrożenia biegną do najbliższej szczeliny, wciskają się do niej i tam się klinują, prawdopodobnie dociskając grzbiet do stropu i nadymając ciało powietrzem, tak że prawie nie da się ich wyciągnąć. Kilka osobników często dzieli tę samą szczelinę. W najgorętszych miesiącach być może zapadają w estywację pod płaskimi kamieniami, ale nie hibernują. Pokarm stanowią suche trawy, zioła i sukulenty, takie jak aloes, a jeśli znajdą opadłe owoce, również je zjadają. Samica składa jajo w luźnej, piaszczystej glebie, głównie w lipcu i sierpniu.

Hodowla

TERRARIUM

Szczegółowa wiedza o utrzymaniu *Malacochersus tornieri* jest skąpa, a zwierzęta odłowione z natury bardzo trudno przyzwyczajają się do niewoli. Temperatura, wilgotność, UVB i inkubacja opierają się więc częściowo na warunkach w naturalnym środowisku i na innych żółwiach lądowych z suchych regionów.

Terrarium musi zapewniać miejsce do ruchu i wspinaczki, a najważniejszym elementem aranżacji są szczeliny skalne. Dla zwierzęcia o długości 15-18 cm potrzebne jest co najmniej 100 × 60 × 40 cm, a dla pary co najmniej 120 × 60 × 40 cm. Zbuduj stabilne stosy z płaskich kamieni i płyt łupkowych, tak aby powstały szczeliny, w które zwierzę może się wcisnąć, i upewnij się, że stosy nie mogą się przewrócić. Zbyt szerokie szczeliny nie są używane, a zbyt wąskie mogą uwięzić zwierzę. Zachowaj odstęp między płytami rzędu kilku centymetrów i zrób kilka szczelin, aby zwierzęta mogły się rozejść.

Podłoże to sucha mieszanka piasku, ziemi i żwiru o głębokości 5-10 cm. Terrarium musi być otwarte od góry lub dobrze wentylowane, ponieważ gatunek trzyma się na sucho. Umieść nieprzezroczysty pas przed szybą, aby zwierzę nie próbowało wspinać się po szkle. To sprawny wspinacz, więc wszystkie krawędzie i pokrywy muszą być zabezpieczone. W ciepłe letnie dni zwierzęciu dobrze robi wybieg na zewnątrz ze stosami skał, suchymi roślinami i cieniem, ale na noc musi wracać do pomieszczenia.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Inkubacja jaj

TEMPERATURA

W dzień temperatura powinna wynosić 24-28 °C, a w nocy 18-22 °C. Gatunek preferuje niższe temperatury niż wiele innych żółwi lądowych i nie spędza dużo czasu w słońcu, ale lokalne miejsce do wygrzewania o temperaturze 32-35 °C pozwala mu się ogrzać, kiedy zechce. Zastosuj promiennik ciepła z termostatem na jednym końcu, a kryjówki w cieniu umieść na chłodnym końcu, aby zwierzę mogło samo wybierać.

Gatunek nie hibernuje i przez cały rok musi być trzymany w cieple.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna być niska, 30-50 %. Terrarium musi być suche, ale zawsze powinna stać mała miska z czystą wodą do picia. Wymieniaj wodę codziennie. Jedną z kryjówek w stosie skał można od czasu do czasu lekko zraszać, aby powstał wilgotniejszy mikroklimat, do którego zwierzę może wejść. Podłoże musi potem znów wyschnąć, ponieważ długotrwała wilgoć powoduje infekcje dróg oddechowych i problemy z pancerzem.

Młode łatwiej się odwadniają niż dorosłe i raz lub dwa razy w tygodniu mogą dostać krótką kąpiel w letniej, płytkiej wodzie.

OŚWIETLENIE I UVB

Malacochersus tornieri jest aktywny w dzień i najczęściej wychodzi wcześnie rano i późnym popołudniem. UVB jest niezbędne, gdy zwierzę trzymane jest w pomieszczeniu: strefa Fergusona 2, co odpowiada indeksowi UV 2,0-3,0 w części terrarium. Kryjówki muszą być rozmieszczone tak, aby zwierzę mogło schronić się przed światłem, kiedy zechce. Oświetlenie odpowiada porze roku i trwa 12 godzin dziennie. Szkło i pleksi zatrzymują UVB, a świetlówka UVB z czasem traci moc i należy ją wymieniać zgodnie z zaleceniami producenta.

ŻYWIENIE

Dieta jest sucha i bogata w błonnik. Podawaj suche trawy, siano i dzikie zioła, takie jak mniszek, koniczyna i wyka, a także sukulenty, takie jak aloes i rozchodnik. Można stosować ciemnozielone liście sałaty, a owoce są jedynie rzadkim przysmakiem w małych ilościach. Owady i inny pokarm zwierzęcy nie są potrzebne.

Posypuj pokarm suplementem wapnia i zostaw w terrarium kość mątwy. Zarówno dorosłe, jak i młode karm codziennie małymi porcjami. Za dużo białka i owoców powoduje zbyt szybki wzrost i zdeformowany pancerz. Pancerz jest miękki i cienki, dlatego obfita podaż wapnia i UVB są szczególnie ważne.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Malacochersus tornieri jest płochliwy, ale aktywny i wytrwały. Wspina się, chowa i wychodzi tylko wtedy, gdy panuje spokój. Nie chowa się w pancerzu, lecz gdy coś go niepokoi, biegnie do najbliższej szczeliny i się w nią wciska. Pancerz jest miękki i cienki, więc nigdy nie wolno podnosić zwierzęcia mocnym chwytem za pancerz, a kontakt z nim należy ograniczyć do minimum. Podnoś je ostrożnie obiema rękami pod plastron i nie pozwól mu spaść.

W naturze zwierzęta mieszkają razem w szczelinach i tolerują się nawzajem. W terrarium można trzymać razem samca i samicę, ale samce mogą poważnie się nawzajem okaleczyć, zwłaszcza gdy jest tylko jedna samica, dlatego nie wolno trzymać razem dwóch samców. Przy większej liczbie zwierząt musi być wiele szczelin, a w razie oznak prześladowania zwierzęta trzeba rozdzielić.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samica jest nieco większa od samca. U młodych zwierząt płeć trudno rozpoznać. Wiek i wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są udokumentowane, a długość życia 20-30 lat to szacunek na podstawie innych małych żółwi lądowych.

GODY I KOPULACJA

W naturze okres godowy przypada na styczeń-luty, ale zwierzęta w niewoli mogą rozmnażać się przez cały rok. Samce walczą o samice, a samiec gryzie samicę w nogi, zanim na nią wejdzie. Zapewnij samicy wiele kryjówek i możliwość ucieczki, a jeśli dozna obrażeń, rozdziel zwierzęta. Dalsze szczegóły dotyczące godów nie są udokumentowane.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa tylko jedno wydłużone jajo naraz. W ciągu sezonu może złożyć kilka jaj w odstępach od czterech do ośmiu tygodni, ale łączna liczba na rok nie jest udokumentowana; 1-4 to szacunek. Kopie gniazdo o głębokości około 10 cm w luźnej, piaszczystej glebie, więc zapewnij jej pojemnik z głębokim, suchym piaskiem i ziemią.

INKUBACJA

Inkubacja trwa 4-6 miesięcy, przy niskiej wilgotności około 185 dni. Jajo inkubuje się w temperaturze 28-30 °C w inkubatorze na suchym do lekko wilgotnego wermikulicie i nie wolno go obracać. Płeć zależy od temperatury inkubacji, ale granica między samcami a samicami nie jest znana dla tego gatunku.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają 3-5 cm długości i są samodzielne od pierwszego dnia. Pancerz jest po wykluciu wysklepiony i spłaszcza się dopiero w miarę wzrostu. Zapewnij im taką samą aranżację jak dorosłym, z kryjówkami i szczelinami skalnymi, i karm je codziennie suchymi ziołami i trawami. Dalsze dane dotyczące odchowu nie są udokumentowane.

Zdrowie i częste błędy

Zwierzęta odłowione z natury są często w złym stanie, a gatunek trudno przyzwyczaja się do niewoli. Pancerz jest miękki i cienki i może zostać uszkodzony przez nacisk, upadek i zbyt mocny chwyt.

- Uszkodzenia i deformacje pancerza: zbyt szybki wzrost, za dużo białka i owoców oraz za mało wapnia i UVB.
- Infekcja dróg oddechowych: wyciek z nosa i świszczący oddech przy chłodzie i długotrwałej wilgoci.
- Odwodnienie: szczególnie u młodych, z apatią i zapadniętymi oczami.
- Pasożyty: nowe zwierzęta należy przebadać, wykonując badanie kału.

Skontaktuj się z weterynarzem z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę nie je, traci na wadze lub ma luźne odchody. Nowe zwierzęta muszą przejść kwarantannę, zanim trafią do innych żółwi.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.